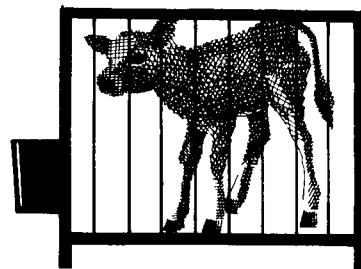

גידול

גידול עגלות בחוות „בריו“, סיציליה

מגיל שנה ואילך התחלנו בהזרעת העגלות, ומנת מזוןן היתה — 4 ק"ג מ"מ, 10—11 ק"ג תחמיץ קליפות, קש וכ"ג 2 ק"ג שחת דגנים סוג ב'. חשוב לציין שכל המזון הזה נאכל, עד שלמ" עשה לא היה צורך בניקוי אבוסים. על כלל זה — אספקת מזון כדי יכולת אכילתו — שמרנו עד היום הזה.

אם כי בראשית גידול העגלות לא היה בידינו החומר שפורסם בשם „תקן בית-דגן“, הרי ההזנה שלנו למעשה היתה מאוד דומה למומלצת בתקן. נהגנו לפי עיקרון אחד ויחיד: להביא לידי גדילה רצופה ובקצב מירבי, במגמה גם להפגין את כושר-הגדילה של הבקר שלנו בהשוואה למ" קומי, ועין-כל-רואה לא יכלה שלא להודות בעוב"ד זה.

להלן (טבלה 1) פרטים על משקלים שהושגו, שהם, במידה מסויימת, גבוהים למדי. כאמור, היה רצון וצורך בהפגנת בגרות מוקדמת. מכל מקום, בגיל שנה היו עגלותינו משתוות בגובה ובאורך להולנדיות-מקומיות, שעמדו עמן על אותו האבוס, והן היו בגילים 27—30 חודש, רובן בהריון. אמנם, משקלן של המקומיות היה גבוה בהרבה, אף שלא היתה לנו אפשרות לשקול או-תן, אך הטיפוס המרובע והמלא בלט לעין. אבל גם עגלותינו לא פיגרו ואף היו שמנות קמעא, דבר שקשה למנעו — אם בכלל אפשר, כאשר רוצים להשיג גדילה מוגברת.

מראשית הקמת החווה הופנתה תשומת לב מיוחדת לנושא — גידול עגלות: ראשית, רצינו להדגים איך מביאים עגלה להמלטה בגיל עד שנתיים, בממוצע; ושנית, ידענו שחווה זו אינה מוסד פילנטרופי, אלא חייבת לעבוד תוך חשבון כלכלי.

קבוצה של 81 עגלות, שנולדו מהמלטתן הראשונה של מבכירות היבוא הישראליות, עברה ראשית תקופת גידולה בתנאים בלתי משופרים, בהיעדר מבנים מיוחדים לגידול. הן גדלו בקבוצות חופשיות, במכלאות ארעיות, שהוכנו ממס"פר גדול של שערים עודפים בסככה, המיועדת לפרות יבשות שהתרוקנה בזמנה. בזמן הגמיעו את העגלות מדליים, אכלו מ"מ ושחת אספסת מטיב מעולה מאבוס-עץ עד גיל חצי שנה, בערך. הכמות היתה כמעט חופשית, כלומר, מלאו את האבוסים כמה פעמים ביום כדי להבטיח, שגם הקטנות והחלשות יותר תזכינה למנה שלהן.

החל מגיל זה, ועם גמר בניין סככת העגלות הראשונה, הוחזקו העגלות במשטר הזנה יותר מבוקר.

עד גיל 8—10 חודשים: אבסון בממוצע 3 ק"ג מ"מ ביום/ראש, 3 ק"ג אספסת מעולה ועוד 3—4 ק"ג תחמיץ תירס, כדי להרגילן לתחמיץ.

החל מגיל 8—10 חודשים הוגדלה מנת המ"מ ל-3.5 ק"ג בעוד מנת המזון המשקי נשארה בגודלה.

בהיעדר סידורי-קשירה בגיל הינקות, גרם לכך (כפי שחששנו, נפגמו מספר ניכר של רבעים מיניקה זו). בינתיים, עם הקמת דיר-היונקים המיוחד נפתרה בעית היניקה.

טבלה מס' 2: תוצאות ראשונות של שקילת העגלות אחרי ההמלטה

מס. מבכירות	גילן בהמלטה משקלן בממוצע חודשים אחתה"מ, ק"ג	מס. וממוצע
18	21	473
13	22	482
13	23	471
8	24	487
3	25	516
55	22.5	479

בדרך-כלל, היתה תוספת המשקל שווה; כלומר, הקלות בגיל שנה לא השיגו גם בהמלטת את משקלן של עידניותיהן הכבדות יותר, אך מפאת הפיזור הרב בין בנות אבות שונים, קשה לסכם זאת בוודאות.

אחרי גידול הקבוצה הראשונה של עגלות, ילידות המקום (אבל תוצרת ישראל טהורה), השתנו פני הדברים. החווה מצויידת בשלב הנוכחי במתקנים מתאימים לגידול 600—800 עגלות יונקות. כן ישנה שורה שלמה של סככות לרשות השגר אחרי הגמילה. לכן העבירו הנה במשך תקופה ארוכה את כל העגלות, שנולדו בחוות-האם הענקית, הקרובה לחוות „בריו". לא הייתי מאושר מן הסידור הזה, אך מוכרח הייתי להתחשב בתנאים המיוחדים כאן.

מאז אביב 1970 הנהגנו הזנת-עגלות כדלקמן (המזון נשקל ונרשם בדיוקנות, בהתאם לייעודו):

קולוסטרום לשובע, בחלקו ביניקה;
כ-25 ק"ג תחליף לחלב עד גיל חודשיים;
מ"מ עשיר-חלבון, חופשי עד גיל חודשיים;
שחת — אספסת, חופשי עד גיל חודשיים.

בגיל חודשיים מעבירים את הגידול לסככה הפתוחה ועוברים בהדרגה להזנה הבאה:

טבלה מס' 1 א': משקלי עגלות, ממוצע לקבוצות גיל (השקילה נעשתה באוגוסט 1970)

מספר העגלות	הגיל, חודשים	משקל ממוצע, ק"ג ברוטו
12	14	428
30	13	378
35	12	356
4	11	322
81	12.6	373

טבלה מס' 1 ב': חלוקת אותן העגלות לפי אבותיהן — הפרים בקבוצות גיל אחיד

האב	מספר העגלות	הגיל, חודשים	משקל ממוצע, ק"ג ברוטו
עדי	4	14	378
ארבז	3	14	409
בני	8	13	360
עדי	8	13	365
יאיר	4	13	387
ברקן	3	13	404
עדי	29	12	331
נירון	5	12	361
ברקן	3	12	349
בראון	3	12	315

ניכרת אחידות מפתיעה במשקל העגלות של כל פר ופר בקבוצת גיל אחת, בעיקר בבנות הפר „עדי", שכמעט ואפשר להכירן מרחוק בתוך עדר שלם.

בחודשים האחרונים של ההריון הגדלנו את מנת המזון היומית לעגלות ל-6—6.5 יח"מ, מהן 4 יח"מ במ"מ.

מ-81 העגלות יצאו 4 מסיבת עקרות, לאחר שאפסו כל התקוות להושיען. תופעות ראשונות של ייחום נתגלו מוקדם למדי, בגיל 4—5 חודשים, ואף ניכרת היתה התפתחות עטינים גדולה מן הרגיל והרצוי. ייתכן, שאפשר לזקוף זאת לחש-בון השפעת שחת — האספסת המעולה, וייתכן גם שייצר היניקה, שהתפתח אצל רוב העגלות,

טבלה 3: הזנת העגלות בכוות, "בריו"

הגיל חודשים	מנה יומית, „גבוהה”			ההזנה למעשה		
	מזון גס, ק"ג	מזון מרוכז, ק"ג	סה"כ יח"מ	מ"ג, ק"ג	מ"מ, ק"ג	ס"ה יח"מ
3	1.0	2.4	4	2	2	3
4	1.0	2.4	4	2	2	3
5	1.8	4.0	5	3	3	4.5
6	1.8	4.0	5	3	3	4.5
7	1.9	4.4	5.5	3	3	4.5
8	1.9	4.4	5.5	3	3	4.5
9	1.9	4.4	5.5	3.3	4	5
10	1.9	4.4	5.5	3.3	4	5
11	2.1	4.8	6	3.3	4	5
12	2.1	4.8	6	3.3	4	5
13	2.1	4.8	6	3		5.5
14	2.1	4.8	6	רק		5.5
15	2.1	4.8	6	שאריות		5.5
16	2.1	4.8	6	מאבוס		5.5
17	2.3	5.2	6.5	הפרות		5.5
18	2.3	5.2	6.5			5.5
19	2.3	5.2	6.5	7—6		5.5
20	2.3	5.2	6.5			5.5
21	2.3	5.2	6.5			5.5
סה"כ יח"מ לפי סטנדרט בית-דגון =	3260		3005			
ב-3 החוד' האחרונים הזנה אינדיב'						
22	2.3	5.2	6.5	כנ"ל	3	5.5
23	2.3	5.2	6.5	7—6	3	5.5
24	2.3	5.2	6.5		3	5.5
בגיל שנתיים	3845		3500			

עגלות: משקלן בגיל ממוצע של 12.2 חודשים בממוצע 335 ק"ג. רוב רובן של עגלות אלו (50) — הן בנות פר קנדי אחד, ורק עשר הן בנות פרים אחרים. מוצ' אן מצד האמהות, מפרות פריזיות מקומיות וכן מן ההמלטות השניות של פרותינו הישראליות. ההפרשים במשקלן של העגלה היו בגבולות 10% מן הממוצע, מה שמעיד על התפתחות שווה ללא פיגורים.

מרדכי מלען
חוות, "בריו" קטניה

מ"מ עשירי-חלבון (19.5%), מפנה את מקור-
מו למ"מ רגיל (15%), שחת-האספסת המעולה
(20.5% חלבון) מתחלפת בשחת מסוג נחות
או קש עד גיל שנה. מגיל שנה ואילך ניזון כל הגידול רק משאריות
שכאבוס-החולבות. לפי אומדנים מבוססים, אור-
כלת כל עגלה כ-6—7 ק"ג שאריות נוסף למ"מ.
אולם, גם מקש הריפוד הן אוכלות וקשה לחשב
הכמות. תוצאות ההזנה הזאת, שניזונו בה עד כה 64